

[Arne Bjerregaard.]

Øvrigt gives udtryk for i dette ting ved de almindelige kulturdebatte. Skulle dette blive tilfældet, ja, så må jeg sige med digteren: »Og det var i grunden slet ikke så galt«. Lad os beholde det, vi har!

Hjortlund Christensen (DR):

Hvis lovforslaget er et forsøg på at få æghandelen legaliseret, så kan vi fra retsforbundets side se med velvilje på det. Vi er desværre ikke med i udvalget, men vi vil forsøge at følge arbejdet hen ad vejen.

Der blev her fra talerstolen sagt, at man kunne forvente, at større firmaer ville distribuere æggene. Hvis jeg har forstået lovforslaget ret, så er betingelsen jo, at handelen skal foregå mellem producenten og forbrugeren; der bliver ikke givet lejlighed til nogen mellemhandlere.

Men vi er da også bekendt med, at denne æghandel kan befordre frygtelige ulykker. Der er som bekendt en frygtelig sygdom, der kan befordres med fordærvede æg, nemlig muse-tyfus, og efter statistikken over dødsfald har vi da nogle dødsfald af denne art her i Danmark.

Som sagt, vi vil gerne følge forhandlingerne; det, vi sigter imod fra retsforbundets side, er at få denne handel legaliseret.

Ordføreren for forslagsstillerne (Børge Møller) (FP):

Jeg siger tak til landbrugsministeren og ordførerne, selv om der ikke var så forskrækkelig meget positivt i det, de sagde. Det er en meget lille, beskeden liberalisering, vi her vil foretage. Som det er i øjeblikket, må landmanden eller ægproducenten jo sælge fra stalddør, men lovforslaget vil indebære, at han må levere direkte til forbruger. I øjeblikket er det sådan, at bymenneskene må tage på en aftentur ud i landet, og derved kan der måske, som hr. Arne Bjerregaard fra kristeligt folkeparti sagde, komme en ganske udmærket udveksling i gang, men det kan der også ved, at landmanden må have lov at levere æggene. Jeg håber, vi arbejder videre med tingene i udvalget. Der er ikke særlig meget sprængstof i dette lovforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til landbrugs- og fiskeriudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om begrænsning af sammenlægningsretten for landbrugsejendomme og om landbrugspligt på fri jord [af Svend Haugaard m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 13. Fremsat 11/3 77).

Forslaget sattes til forhandling.

Landbrugsministeren (Poul Dalsager):

Det af det radikale venstre fremsatte forslag til folketingsbeslutning omfatter forslag til en række lovgivningsinitiativer, som jeg stiller mig sympatisk over for. Jeg er enig med det radikale venstre i, at der er behov for ændringer i landbrugsloven på en række områder. Jeg er ligeledes enig med det radikale venstre i, at det er af væsentlig betydning, at disse spørgsmål snarest muligt tages op til en løsning.

Det vil efter min opfattelse imidlertid være forkert, at man kaster sig ud i en lovgivningsreform på et så vigtigt område, uden at de forskellige spørgsmål har været genstand for en grundig forudgående undersøgelse og overvejelse. Det var med henblik herpå, at jeg i december 1975 nedsatte et udvalg med den opgave dels at foretage en analyse af den danske landbrugsproduktion og afsætningsmønstret, herunder forudsætningerne for og konsekvenserne af en ekspansion af den animalske produktion, dels at undersøge, om de pågældende regler i landbrugsloven bør ændres på visse punkter.

Udvalget har foretaget en dybtgående undersøgelse af en lang række spørgsmål, der er af betydning ved fastlæggelsen af den fremtidige landbrugspolitik, herunder spørgsmål om den primære landbrugsproduktion, og forudsætningerne for en ekspansion af den animalske produktion, spørgsmål i relation til generationsskiftet inden for landbruget, spørgsmål om ændringer af landbrugsloven på en række punkter og spørgsmål om forædling og afsætning af den animalske produktion. Jeg

[Landbrugsministeren.]

henviser til den af udvalget den 21. februar d. å. afgivne betænkning.

Den af udvalget for den fremtidige landbrugspolitik afgivne betænkning er for tiden under overvejelse i regeringen og i landbrugsministeriet. Forslag til ændringer i landbrugsloven kan ventes fremsat i starten af næste folketingssamling. Jeg finder det rigtigst, at folketinget afventer dette udspil fra regeringens side, inden man går ind i en nærmere drøftelse af ændringer i landbrugsloven.

Erik Andersen (S):

Jeg er i lighed med ministeren sympatisk indstillet over for indholdet i dette beslutningsforslag, men kunne ikke lade være med at undre mig lidt over indholdet, idet det jo fra ord til andet svarer til indholdet af det af ministeren omtalte Dalsagerudvalgs betænkning. Jeg har i dag fået forklaringen, og det er den ganske enkle, at forslaget er af ældre dato, og at genfremsættelsen skyldes ønsket om allerede nu at komme i gang med behandling af disse problemer. Jeg kan sådan set tilslutte mig forslaget, men mener ikke, at vi behøver at fremme arbejdet i udvalget så meget, at forslaget bringes til afstemning allerede i indeværende samling; det bør kunne danne grundlag for behandlingen af de konkrete lovforslag, som ministeren netop har bebudet.

Ove Jensen (FP):

Fremskridtspartiet er totalt uenig med det radikale venstre om dette beslutningsforslag, som går ud på at indføre endnu flere restriktioner inden for landbrugserhvervet, end vi har i forvejen; det er i hvert fald ikke det, erhvervet har brug for.

Fremskridtspartiet har tidligere fremsat lovforslag gående ud på dels at afskaffe, dels at lette de restriktioner, som de radikale nu ønsker skærpet, så vi kan naturligvis ikke medvirke til dette forslags gennemførelse.

Karlskov Jensen (V):

Det foreliggende forslag rummer en på alle områder mere restriktiv politik end den, der er gældende i dag, men da landbrugets problemer efter venstres opfattelse ikke i særlig grad ligger på disse områder, ville forslaget, selv om det blev udmøntet i lov, alligevel ikke løse de egentlige problemer i dansk landbrug.

Det betyder ikke, at der ikke kan være en-

kelte af de punkter, der er nævnt i forslaget til folketingsbeslutning, som vi godt fra venstres side vil være med til at se på og eventuelt ændre. Jeg kan nævne et par områder.

Det er nok rimeligt, at vi prøver at se på de bestemmelser, der gælder vedrørende forpagtningsregler. Venstre er også opmærksom på, at de gældende regler med hensyn til sammenlægning af landbrug i en række tilfælde fører til nedlæggelse af brug, som kunne være bæredygtige enheder, og at det derfor kunne være rimeligt på en eller anden måde at skubbe en vurdering ind, før nedlæggelse kan finde sted. Men i øvrigt mener venstre, at eventuelle ændringer i landbrugslovens bestemmelser bør afvente de lovforslag, som landbrugsministeren nu bebudede på baggrund af betænkningen fra det af regeringen nedsatte udvalg, og jeg forstod på landbrugsministeren, at de kunne ventes fremsat i begyndelsen af den kommende samling. Venstre foretrækker, at alle de spørgsmål, som landbrugsministeren vil fremsætte forslag om, behandles i sammenhæng og samlet. Det betyder ikke, at vi ikke i udvalget vil se på nogle af de i dette beslutningsforslag indeholdte spørgsmål, men jeg går ud fra, at forslaget som sådant ikke vil blive færdigbehandlet i denne folketingssamling.

Jeg vil også gerne sige, at en isoleret gennemførelse af dette forslag hverken vil føre til en øget landbrugsproduktion eller til en bedre økonomi for den enkelte landmand, ej heller vil det afføde en større beskæftigelse i de til landbruget knyttede erhverv og dermed altså heller ikke en øget valutaindtjening.

På baggrund af den betænkning, vi fik fra regeringsudvalget for nylig, har venstre fremsat forslag om, at vi skulle prøve at fremme de forslag, udvalget har stillet. Udvalget har ganske klart påpeget, at vi, når forudsætningerne er skabt, bare inden for en 3 års periode vil være i stand til at øge landbrugsproduktionen på en måde, som fører til en øget nettovalutaindtjening på 1.500 mill. kr., og som kan skabe beskæftigelse for ca. 15.000 i byggeindustrien, maskin- og foderstofindustrien og forædlingsindustrien. Det er det, vi sigter imod med vores forslag, som snart må dukke op her i folketinget. Jeg håber, vi så kan komme ind på en drøftelse af nogle af disse spørgsmål.

Jeg beklager i og for sig, at landbrugsministeren ikke har fremsat forslag til lovændringer i overensstemmelse med det af regeringsudvalget fremførte allerede i denne samling. Jeg

[Karlskov Jensen.]

synes, at både vores valutastatus og vores beskæftigelsessituation tilsiger os at udnytte alle muligheder for at fremme valutatilgang og beskæftigelse, men her tøver regeringen altså. Nu fik vi at vide, at vi ikke kan vente forslag i denne forbindelse før i næste folketingsamling, og det betyder jo, at der stort set vil gå et år, fra det tidspunkt udvalget har stillet forslagene, og til de kan være gennemført og begynde at få virkning; det beklager jeg.

Lowzow (KF):

Ja, man må tit undre sig over, at der bliver fremsat forslag, lige før en betænkning kommer. Jeg kan ikke tro, det kun er for at få en politisk markering, men der er vel ikke grund til at gå ind i en tilbundsgående drøftelse i dag, når vi ved, at vi kommer til at behandle en række af dem i den kommende tid. Det bliver det samme med det næste forslag, der blev omtalt af hr. Karlskov Jensen; det er nok lidt tids-spilde ikke at vente på de virkelige forslag, så vi kan løse problemerne på én gang.

Jeg vil i modsætning til den forrige taler sige, at vi er meget tilfredse med, at ministeren ikke springer ud i en stor lovgivning, når vi kun har ganske kort tid og over 200 forslag tilbage i folketinget. Det vil være utænkeligt, at der kunne komme et virkelig gennearbejdet resultat ud af en sådan lovgivning, som jeg forstår skal være langsigtet og tilbundsgående. Derfor må det være rigtigt, at en debat om den udvalgsbetænkning, der er kommet, får lov til at udfolde sig, og at ministeriet får tid til at gennearbejde de planer, der ligger, og indhente udtalelser om dem fra alle involverede parter.

Hvad det foreliggende forslag angår, må jeg sige, at jeg ikke kan forstå formuleringen, når der står, at udviklingen på jordkoncentrationens område er så voldsom, at der må handles hurtigt. Hvad er det, der er sket de sidste 14 måneder, eller hvor længe det er sket? Kendsgerningerne viser ifølge Danmarks Statistik, at der i årene 1966-1970 blev nedlagt 5.221 brug om året i gennemsnit, medens der i årene 1971-1975 kun blev nedlagt 1.686 brug om året. Det er altså en meget roligere udvikling, som ikke kan bekræfte det, forslagsstilleren siger.

Hvis vi ser på den omtalte koncentration, kan vi se, at den gårdstørrelse, der vokser mest, og som er en gårdstørrelse, ingen vel kan

sige er uønsket i Danmark, nemlig 30-60 ha, i årene 1966-67 er vokset med 499, i årene 1968-69 med 397 og, hvis vi springer op til det sidste registrerede år, 1974-75 med 359. Den er altså ingenlunde stigende. Hvad er det, der er sket, som forslagsstilleren synes er så op-hidsende, at vi skal have en hastelovgivning?

Vi taler altså om, at den gårdstørrelse, hvor koncentrationen er blevet størst, er vokset med 359 ud af 127.000 brug. Det kan ikke være noget, der haster.

Jeg synes heller ikke, at det, der er foreslået her, på nogen måde kan virke som en hjælp til landbrugets eller landets økonomi. Der bliver talt om, at man skal stramme reglerne for bopælspligt til også at gælde familiearv. Hvordan skulle det virkelig være en uvurderlig ting for den praktiske landmand? Lad os vende tilbage til det, der blev sagt, da vi forhandlede bopælspligten i sin tid. Hvorfor blev den indført? Fordi vi skulle ind i De europæiske Fællesskaber og man derfor ville gennemføre en lov, som forhindrede, at dansk jord kom på fremmede hænder. Det var begrundelsen, og det tror jeg ikke forslagsstilleren, der selv var med i forhandlingerne dengang, kan nægte. Så kan man spørge, om den har virket sådan. Det spørgsmål kan vi lade hænge i luften. Men hvis den ikke fungerer sådan, kan vi måske lige så godt fjerne den, for det var det, der var dens formål, men i hvert tilfælde kan den begrundelse da ikke bruges til at stramme pligten vedrørende familiearv.

Stramme forpagtnings- og samdriftsregler føler jeg også vil være noget meget farligt. Der er selvfølgelig altid eksempler imellem 127.000 brug på, at noget kan gå forkert, men det er ganske enkeltstående eksempler, som måske de mennesker, der arbejder f. eks. i jordlovsudvalget, møder, men i det almindelige landbrug er det snarere dette at tilpasse sig de varierende økonomiske muligheder og den varierende, nogle gange siksakkende, lovgivning, der er det største problem for landmanden.

Vi mener, der skal være alle gårdstørrelser fremover. Vi mener ikke, der er fare for nogen voldsom koncentration; alene den gældende lov gør det umuligt at lave jordkoncentrationer, og det kan man ikke sige er forkert. Vi mener, at det, der er samfundets problem i dag, er at gøre det muligt for landmanden at klare sig selv, uden at han skal have statsstøtte, uden at han skal have statshjælp til det ene eller det andet. Det ville f. eks. være vidunderligt, hvis

[Lowzow.]

en landmand i dag selv kunne bestemme, om han ville dræne, og ikke først skulle se, om han kunne være med i lodtrækningen om de ledige penge. Det kunne man f. eks. gøre ved, at den generelle belastning af landbruget blev lettere. Det er helt idiotisk, at tingene har udviklet sig sådan i dette land, at man for at få en hvilken som helst produktivitetsfremmende ting igennem i landbruget først skal op omkring denne talerstol. Det var lettere at give erhvervet mulighed for selv at vurdere det.

Jes Schmidt (CD):

CD-gruppen kan ikke tilslutte sig det foreliggende forslag. Vi mener, at den nuværende ordning er til at leve med. CD kan slet ikke gå med til at nedsætte arealgrænsen for sammenlægning af ejendomme, og vi kan heller ikke på nuværende tidspunkt gå ind for, at man skal stramme forpagtnings- og samdriftsreglerne.

Når dette er sagt, skal det tilføjes, at CD absolut mener – og vi glæder os til initiativet fra landbrugsministeren på dette område – at det er nødvendigt at sørge for, at den danske landmand bliver sat i stand til at konkurrere på lige vilkår med f. eks. sine hollandske kolleger.

Hr. Lowzow har lige nævnt dette med lodtrækningen i forbindelse med vandingsanlæg og dræning. Mange landmænd er i dag faktisk i en tragisk situation, idet de har indkøbt materialer til vandingsanlæg, har fået deres projekt undersøgt gennem Hedeselskabet og har indsendt det til jordlovsudvalget, men kan bare ikke gå i gang med arbejdet. Det kan blive tørt i sommer, men de kan ikke gøre noget imod det. Hvorfor ikke? Fordi de penge, som vi her i folketetinget har stillet til rådighed, er opbrugt pr. 4. februar. Jeg nævner kun dette som et eksempel på, hvorledes man gør det vanskeligt for landbruget at opnå de produktionsresultater, som vi alle kunne ønske. Det er soleklart – og det er blevet sagt tit her i folketetinget – at landbruget virkelig er i stand til næsten at fordoble den animalske produktion, en produktion, som også kan sælges, men vilkårene og betingelserne for at kunne yde denne produktion skal være der. Der kommer kapitalvindingsskatten ind i billedet, og der er amtsskatterne, ja, der er en hel skala af sager, som trænger til en reform. Derfor går CD absolut ind for, at der gennemføres reformer på dette område. Men dette forslag løser ingen væsent-

lige problemer, derfor kan vi ikke være med til det.

Ole Olsen (SF):

Socialistisk folkeparti er i stand til at støtte alle de fem ønsker, som det radikale venstre har lagt frem. Jeg er glad for, at ministeren og socialdemokratiet havde sympati for de ideer, som det radikale venstre har fremsat.

Jeg er derimod ked af, at ministeren ikke havde så forfærdelig meget at have sympatien i og omtrent argumenterede, som om det ikke var et forslag til folketingsbeslutning, men egentlige lovforslag, det radikale venstre havde fremsat.

Jeg ser ingen modsætning mellem, at vi drøfter dette beslutningsforslag grundigt i et udvalg og eventuelt også vedtager det, og så det, at ministeren, snarest muligt selvfølgelig, fremsætter lovforslag på grundlag af betænkningen.

Hr. Lowzow kunne ikke rigtig se, hvad det var, der var sket, og som fik det radikale venstre til at fremsætte forslaget nu. Jeg kan i hvert fald se én ting, jeg kan se, at der nu tilsyneladende, hvis jeg begynder at tælle mandater, er et flertal i folketetinget for de ideer, der ligger her, og det kan jo godt være en ganske afgørende grund til at fremsætte dem. Om det radikale venstre ønsker at markere sig politisk, kan jeg ikke bedømme; det er meget muligt, men det skal de bestemt ikke klandres for.

Derfor vil jeg opfordre regeringen til at forsøge at få noget mere at have sin sympati i og gå positivt ind i dette arbejde og faktisk være med til sammen med os andre at vedtage dette forslag til folketingsbeslutning.

Der bliver jo ofte argumenteret her fra denne talerstol om problemerne vedrørende generationsskiftet, og vi hører utallige forslag om f. eks. at ophæve kapitalvindingsskatten. Men når man så kommer til et forslag som dette, der, så vidt jeg kan bedømme det, absolut vil være med til at lette generationsskiftet, synes jeg, at disse partiers sympati ganske pludselig forsvinder. Så er det, som om det kun er jordejerne, man har sympati for, altså at de kan få højere pris for deres jord, når den skal sælges, men noget reelt hensyn til landbruget og til at få lettet generationsskiftet har jeg svært ved at se hos disse partier.

Vi skal altså opfordre til at støtte dette forslag.

Fuglsang (DKP):

Kommunisterne hører til dem, som finder dette radikale forslag mere efter vores smag end det forudgående, og overensstemmende hermed vil vi være med til at fremme det. Det er sådan set ret typisk, at desto længere man står til venstre her i salen, desto mere sympati synes der at være for dette forslag om køb og salg, sammenlægning m. v. af jord, og desto længere man står til højre, desto mere vil man give frie hænder til den slags ting.

Jeg skal ikke sige så forfærdelig meget, fordi forslaget er en genfremsættelse fra sidste år, hvilket imidlertid hverken gør det ringere eller mindre betydningsfuldt. Jeg er glad for den smidige formulering, det har, for det giver vel netop en hel del at tale om i udvalget, og jeg mener, at dette forslag fortjener en alvorlig og dybtgående udvalgsbehandling. Det er da udmærket, at en hel del af tingene allerede er draget frem i den betænkning, som vi har fået, men de tager jo ikke skade af, at der bliver arbejdet videre med dem.

Jeg føler mig stort set dækket ind i den argumentation, som findes i bemærkningerne til forslaget. Hvad angår spørgsmålet om fare eller ikke fare for koncentration af jord, ligger der i de nøgne tal, vi har at bygge på, og som altså dels kan læses i PP II, dels falder så temmelig sammen med det, som ligger i Mansholtplanen, at antallet af landbrugsejendomme i løbet af 15 år er faldet fra ca. 200.000 til 125.000. Og det, man styrer mod, er vel stort set en yderligere halvering. Hvis ikke det er udtryk for en vis koncentration, ved jeg faktisk ikke, hvad det er.

Hvad angår spørgsmålet om landbrugets konkurrenceevne og de frie muligheder for at erhverve landbrug, må jeg påpege, at der jo ikke er lige muligheder, hvis man giver samme adgang til at købe landbrug for folk inden for andre erhverv, som har andre indtægter, måske indtægter, de kan bruge skattemæssigt, og så de landmænd, der skal leve af det. Jeg synes netop, der er mange ting i tiden, som faktisk gør det nødvendigt at gennemføre det, man kalder stramninger, og som jeg kan se de radikale styrer henimod.

Arne Bjerregaard (KrF):

Dette forslags intentioner forudsætter vel, at man stiller sig selv det spørgsmål, hvad vi ønsker af fremtidens landbrug. Det må besvares, for at man kan tage stilling til, om dette be-

slutningsforslag indeholder relevante forslag til ændringer af den gældende lovgivning. Er målsætningen den størst mulige produktion og den størst mulige forædlede produktion pr. arealenhed, kan man ikke umiddelbart på grundlag af statistikker fremsætte et forslag, som ved en begrænsning i den nugældende lovgivning fremmer den animalske produktion. Det viser sig klart, at det ikke er sådan, at den animalske produktion er des større, des mindre ejendommene er. Undertiden kan en mindstestørrelse sådan set hindre en maksimal udnyttelse i fremtidens landbrug.

Men man kan også se det fra en anden side: hvis det ikke er den produktionsmæssige målsætning, man ønsker, men blot bæredygtige enheder, hvor en familie har mulighed for at klare arbejdet selv og få det daglige brød, vil det være rimeligt at foretage en skærpelse af de nugældende regler som skitseret i dette forslag til folketingsbeslutning.

Men hvis man ønsker det, må man også tage i betragtning eller i hvert fald ikke glemme, at det med den almindelige samfundsudvikling med arbejdstidsnedsættelse, 5 dages uge osv. kan være urimeligt at fastholde begrebet familiebrug, for hvis et familiebrug skal fastholde en varieret eller i alt fald sammensat animalsk produktion, har denne familie ikke mulighed for at få en fortjeneste på de samme arbejdsvilkår som de øvrige borgere i samfundet. Derfor følger, at hvis man vælger en begrænsning i brugsstørrelsen til det, man kalder familiebrug, må man erkende, at man forlanger, at en vis gruppe i dette samfund ikke skal have 29 kr. i timen, men måske 15–20 kr. i timen. Måske kan de få den samme indtægt, men kun ved en højere arbejdsindsats. Det kan vi selvfølgelig ændre på andre måder, f. eks. ved at nedsætte renteniveauet – hvordan man så vil finde ud af det – ved større etableringstilskud, mindre skatter osv. Derigennem kan man selvfølgelig give dem en indtjening, som er rimelig i forhold til andre, med en rimelig arbejdsindsats. Men gør man ikke det, er det et spørgsmål, om man i grunden kan forsvare at forlange, at næste generation skal lade sig nøje med en indtjening, som er mindre end indtjeningen i det øvrige samfund.

Endelig kan man også spørge, om en forøgelse af den animalske produktion – det er jo det, der hele tiden sigtes på, og det er vel også det, der er vores målsætning inden for landbruget – overhovedet har noget med jor-

[Arne Bjerregaard.]

den at gøre; svineproduktion, ægproduktion og hønseavl i det hele taget kræver jo ikke jord. Kvæghold kan man sige stadig væk kræver jord, men når man ser på de almindelige undersøgelser, må man igen stille sig det spørgsmål, om der ikke opnås en mere rationel udnyttelse ved indfodring end ved at have jordtilliggende, som man kan lukke kvæget ud på. Det vil altså sige, at de producerende enheder ikke behøver at have nogen forbindelse med den forædlede produktion. Det kan være nye tanker – jeg ved ikke, om det er det – i dansk landbrugspolitik, for man plejer at gå ud fra, at produktionen er i klar overensstemmelse med jordtilliggendet. Det behøver det selvfølgelig ikke at være. Hvis man ikke vover – det har man prøvet lidt i den fremlagte betænkning – at tænke i nye baner, får vi jo bare status quo og bevarer en bestemt struktur i vort landbrug. Man kommer ikke videre, og man tager i alt fald ikke den udfordring op, som bl. a. jo Holland nødvendigvis stiller os over for, i retning af andre bedriftsformer, andre muligheder end dem, vi har i dansk landbrug i dag.

Jeg er da vidende om – det er også klart kommet til udtryk idag – at Tolvmandsforeningerne selvfølgelig har andre intentioner end landboforeninger, husmandsforeninger osv. Men selvfølgelig kan der fremføres en masse forskellige synspunkter om strukturen i fremtidens landbrug, og jeg kan sige, at vi fra kristeligt folkepartis side ikke på forhånd er imod dette beslutningsforslag, men mener, der er mange forhold, der må tages med i billedet, mange forhold, som er indeholdt i den, fremlagte betænkning.

På den ene side ønsker vi ikke, at man skal overse de menneskelige kvaliteter, som kan ligge i selvejet i landbruget og i, at man har så mange selvstændige landbrug som muligt, men på den anden side må man heller ikke fastlåse sig i en bestemt situation og dermed udelukke sig fra at udnytte de ressourcer, vi har på landbrugsområdet.

Dermed har jeg vist så nogenlunde gjort klart, at vi ikke er afvisende over for forslaget, men vi heller ikke er til sinds på nuværende tidspunkt i alt fald at støtte det.

Ib Christensen (DR):

Det radikale venstres forslag berører en række

alvorlige problemer for landbruget, ikke mindst det mindre landbrug.

Når det er sagt, må vi sige, at vi mener, forslaget måske ikke er det mest velegnede til at klare de problemer, som man ridser op, men at der i vidt omfang er tale om doktorering på symptomer, og at vi ikke mener umiddelbart, at øgede restriktioner er den rette vej til at klare disse problemer, men at der findes andre og nok så effektive veje.

En af årsagerne til de problemer, der nævnes, er jo landbrugsejendomsprisernes enorme vækst, og de hænger jo sammen med den systematiske forringelse af jordbeskatningen, der er gennemført her i landet gennem 1960'ernes og 1970'ernes begyndelse, og hvori det radikale venstre jo sammen med andre har taget fremragende del. Denne oppustning af landbrugspriserne er en af årsagerne til, at folk bliver boende, også fordi det på grund af kapitalvindingskatten kan være vanskeligt at få sig et hus inde i byen, og det er en af årsagerne til, at det er så svært for den unge generation overhovedet at komme til. Derfor mener vi, at en løbende afgift på jordbesiddelse, en forøgelse af jordbeskatningen med andre ord, ville være et nok så effektivt instrument også til at sikre den øgede animalske produktion, som man gerne ser. Det er jo sådan, at de unge, der sidder med de tunge byrder, simpelt hen er nødt til at producere løs, mens de ældre, der sidder måske med en næsten gældfri ejendom, ikke behøver at gøre det. Det er et af problemerne. Kan man derfor forøge jordbeskatningen også vedrørende landbrugsjorden, vil man bidrage til at lette generationsskiftet på en ganske effektiv måde.

Det forekommer mig, at hr. Jes Schmidt fra centrum-demokraterne havde en fremragende evne til at sætte tingene på hovedet. Han mente, at der skulle være lige vilkår mellem danske og hollandske landmænd. For så vidt der er tale om, at man i højere omfang i Holland – og det har man jo – har direkte tilskud til landbruget, i øvrigt i strid med EF-reglerne, kan jeg ikke være enig med hr. Jes Schmidt, men det er måske heller ikke det, han mente. Men i det omfang, der derimod i Holland er tale om et meget udbredt system af statsforpagtning, kan jeg da godt være enig med hr. Jes Schmidt. For en af årsagerne til, at det hollandske landbrug har en betydelig og stigende animalsk produktion, er, at man har en

[Ib Christensen.]

statsforpagterordning, der gør det muligt for de producerende landmænd at få ejendomme på rimeligere vilkår.

Der er også andre årsager til den udvikling, som der peges på i forslaget, bl. a. den, at De europæiske Fællesskabers landbrugsordninger favoriserer den ekstensive drift og altså modvirker den animalske produktion, for så vidt de i allerhøjeste grad begunstiger kornproduktionen. Derfor skulle man nok, hvis dette problem virkelig skal løses, tage fat både på jordbeskatningen og på EFs landbrugsordninger.

Hr. Lowzow fra det konservative folkeparti havde også en enorm evne til proportionsforvrængning. Han talte imod statsstøtte til landbruget og nævnte i den forbindelse dræningstilskud, men det er jo for intet at regne i forhold til de enorme offentlige tilskud, der reelt bliver landbruget til del igennem EFs landbrugsordninger med dets enorme bureaukrati, med dets planøkonomi, dets protektionisme og dets væld af subsidier. Det er statstilskud, så det vasker sig, og derfor er det jo latterligt at tro, der ikke kan tales om statstilskud til landbruget, hvis man fjerner disse dræningstilskud, men bevarer det andet. Jeg synes nok, det bør siges fra denne talerstol, at hvis der er noget erhverv, der modtager offentlig støtte, er det i hvert fald landbruget, ikke mindst det store landbrug, viser figura.

Jeg kan slutte med at sige, at dette forslag berører nogle væsentlige problemer, men at vi i høj grad tvivler på, at det er egnet til at løse disse problemer. Jeg har her tilladt mig at påpege nogle veje, som i langt højere grad kunne tilgodese det formål, som det radikale venstre uden tvivl har med dette forslag.

Tang Sørensen (FP):

Man undres meget, når man ser dette sikkert velmente, men ikke særlig gennemtænkte, forslag fra radikal side. Hvad er det, man ønsker med dette forslag? Ønsker man at styrke dansk landbrug? Noget sådant opnår man efter min bedste overbevisning ikke ved at sætte brugsstørelsen ned, og det er jo det, man lægger op til i dette forslag. Tror man på, at dansk landbrugs produktion vil stige, fordi man sætter arealstørrelserne ned fra de nuværende 100 ha til et eller andet vilkårligt tal?

Det er en kendsgerning, at dansk landbrug

i dag er i alvorlige vanskeligheder. Det skyldes ikke, at brugene er for store, men at vi har et omkostningsniveau i dansk landbrug, som er aldeles uacceptabelt.

Vort generationsskifte er gået i stå. Hvorfor? Fordi vi har forhindret unge mennesker i at komme til gårdene, ikke fordi gårdene er blevet for store og heller ikke, fordi gårdene er blevet for dyre at erhverve. Vi har gjort det umuligt for unge mennesker, som sidder på et mindre brug i dag, at skaffe sig en indtjening, der gør det muligt for dem at komme til et større brug. Det var meget brugt i dansk landbrug for en generation eller to siden, at en ung dygtig mand startede på et mindre brug, og så, når han havde skaffet sig en rimelig kapital, skiftede over til en større ejendom. Dette finder ikke sted mere. Årsagen dertil er, at indtjeningsmulighederne i dansk landbrug er for dårlige, nærmere negative i dag. Det er det, vi skal tage fat på.

Vi skal ikke ændre på arealstørrelserne, for vi fremelsker ikke en større landbrugsproduktion ved at gøre brugene mindre. Vi har i dag fået en teknisk udvikling i landbruget, der gør det nødvendigt med rimeligt store brug. Det er blevet så dyrt at investere i mekaniske hjælpemidler og at bygge stalde, at det ikke kan lade sig gøre på de mindre brug. Derfor skal vi have brug, som har en så passende størrelse, at de kan bære meget store investeringer. Det får vi ikke med dette forslag fra det radikale venstre.

Hovedtesen må være, at vi skal gøre vilkårene for landbruget bedre. Det gør man ikke ved, at man den ene dag yder tilskud til dræning, den næste dag yder tørkehjælp, den næste dag yder moderniseringsstøtte og den næste dag yder etableringsstøtte. Man skal sørge for, at indtjeningen bliver således, at landmændene selv kan foretage disse ting og kan foretage en opsparing, så de kan investere; det er den eneste vej frem.

Ordføreren for forslagsstillerne (Svend Haugegaard) (RV):

Det er jo ikke første gang, dette spørgsmål er diskuteret her i folketinget, og det er heller ikke første gang, man har været meget uenige om det. Derfor er der heller ikke nogen grund til at blive overrasket, fordi det i dag viser sig, at der er meget store forskelle i partiernes synspunkter.

Jeg vil gerne takke dem, der har givet fuld

[Svend Haugaard.]

tilslutning, og dem, der har vist sympati. Jeg tror, når vi får tingene gennemdrøftet, skulle der kunne blive et flertal for en del af synspunkterne, og så er jo et af formålene opnået.

Men jeg vil også gerne takke ministeren, fordi han udtrykte sympati for forslaget. Jeg er helt enig med ministeren i, at der naturligvis skal foretages en grundig forundersøgelse af disse ting, og det har også været vores hensigt. Vi var fuldstændig klar over, at der ville komme til at foreligge en betænkning. Dette forslag blev imidlertid fremsat i november, og da var der et stykke tid til, før betænkningen ville komme. Vi ønskede, at man skulle begynde en drøftelse af det, for at vi des hurtigere kunne tage fat på de endelige beslutninger, når ministerens forslag senere måtte komme på grundlag af betænkningen. Der er altså ikke anden hensigt med det end simpelt hen at få debatten i gang på en sådan måde, at man i landbrugsudvalget bliver klar over, at der her er en del problemer, der virkelig trænger til at blive løst.

At fremskridtspartiet stiller sig, som det gør, er jo heller ikke nogen overraskelse. Det parti har det sådan med hensyn til jorden, at der ikke skal være nogen som helst restriktion, alle skal frit kunne købe jord i ubegrænset mængde, lægge det sammen i ubegrænset størrelse og bruge det til lige akkurat det formål, de selv vil, ja, endog udlændinge skal frit have lov til at købe dansk jord op. Hvordan det i så fald ville gå med prisudviklingen og mulighederne for almindelige landmænd for at komme til, kan man måske alligevel gøre sig en forestilling om.

Vi er heller ikke ukendt med de konservative stilling. Det har jo altid været sådan, at det var storbonden, der interesserede dem mest, men for os er det i høj grad ønsket om at sætte familiebruget i centrum og bevare familiebruget, og familiebruget er vitterlig truet i den nuværende situation.

Hr. Erik Andersen siger, at det meget stærkt ligner ordlyden i betænkningen. Det er måske forståeligt, eftersom de synspunkter, vi har lagt frem fra radikal side på et tidligt tidspunkt, også er blevet taget op i betænkningen, men vi havde jo ikke i november noget kendskab til betænkningens udformning.

Vi har ikke sat tal på, og nogle har sagt, det var godt, det var så smidigt, som det var. Det var bevidst, vi ikke gjorde det, for det skulle gerne være sådan, at en detalje ikke forstyrrede

muligheden for en beslutning. Men jeg vil gerne ved denne lejlighed alligevel sætte lidt mere tal på og gå i detaljer med det ved at sige, at vi vitterlig ønsker en sammenlægningsgrænse på 50 ha. Vi er klar over, at der kan være behov for en dispensationsmulighed, især i tilfælde, hvor det af arronderingsmæssige grunde kan vise sig at være formålstjenligt. Vi mener, der er behov for denne nedsættelse af sammenlægningsgrænsen, fordi det viser sig, at det går meget stærkt i retning af større brug. Hr. Lowzow var inde på det før med nogle tal. Det er ikke de mindre brug, der nedlægges. Det var det tidligere, men i dag er det sådan, fordi der ikke er hovederhvervskrav for de mindre brug, at der er en stærk efterspørgsel efter dem. Derimod nedlægges familiebrugene i meget stor udstrækning. Det er dér, det er galt, og det er især galt med hensyn til familiebrug i størrelserne 12, 15, 25, 30, 40 ha, som sammenlægges med naboejendommen. Hvorfor? Fordi man på grund af inflationen er i stand til at belåne sin ejendom og købe naboejendommen. Derfor ser vi – jeg ser det i hvert fald gang på gang i forbindelse med jordlovsudvalgets arbejde – at det er brug på 30 ha, der lægges sammen, og dér ødelægger man familiebrugschancen. Det er galt af hensyn til generationsskiftet, fordi den unge generation får svært ved med selvskabt kapital at overtage de større brug.

Jeg er enig med hr. Lowzow om, at der skulle være noget for enhver smag, at der skulle være alle gårdstørrelser. Jeg ønsker netop det bevaret, men det går stærkt i øjeblikket i retning af, at mellemstørrelserne forsvinder til fordel for de noget større. Det bliver altså brug fra 60, 70, 80 ha, det kommer til at gå i retning af.

En anden ting, som også er galt, er spørgsmålet om den ekstensive driftsform. Det viser sig, at ved sammenlægning bliver driftsformen mere ekspansiv. Ganske vist blev det sagt fra venstres ordførers side, at dette ikke forøgede produktionen, men det kan måske hindre, at produktionen bliver mindre.

Jeg tror heller ikke, hr. Arne Bjerregaard har ret, når han sagde, at små brug ikke er mere animalsk producerende end de større. Når det er de helt små, har hr. Arne Bjerregaard ret, men familiebrugene er de mest animalsk producerende brug, og det er dem, man skal regne med i fremtiden skal være grundlag både for en god beskæftigelse med hensyn til

[Svend Haugaard.]

at færdiggøre varen og med hensyn til en god eksport af animalsk produktion. Derfor er det så vigtigt ikke bare for landbruget, men for samfundet som helhed.

Med hensyn til samdrift vil jeg gerne sige, at det viser sig, at lovens hensigt i hvert fald er omgået. Der er eksempler på, at man forpagter ejendomme på stribe; når bare man sørger for, at der er en mellemstation på 15 km, kan man tage 15 km og 15 km igen, og det er ganske rimeligt både trafikalt og driftsmæssigt. Det må være sådan, at det er den beboede ejendom, som er udgangspunktet.

Det radikale venstre ønsker afstanden på de 15 km nedsat til 5 km. Også af trafikale grunde tror vi det er en meget vigtig ting. Vi ønsker også antallet af lovligt forpagtede ejendomme nedsat og gerne på en sådan måde i hvert fald som udgangspunkt i forhandlingen, at man maksimalt kan samdrive tre ejendomme. Så kan det enten være de to, man har lov til at eje, plus én i forpagtning, eller det kan være én ejet og to forpagtede, eller det kan være tre forpagtede. Vi må have et maksimalt antal, lige så vel som vi skal have en nedsættelse af den samlede arealgrænse.

Jeg mener også, det vil være rigtigt, at bopælskravet udvides til også at gælde forpagtninger dér, hvor man ikke har en anden samdrivet ejendom, hvor man bor. Det vil sige, at selskabsdrift i fremtiden skulle have tilladelse for at kunne få lov til at eksistere. Det tror jeg i øvrigt er ret væsentligt.

Endelig skal jeg sige med hensyn til familiehandler, at vi også dér ser, at der sker omgørelser af lovens hensigt, idet der er eksempler på, at folk køber en ejendom, undlader at bosætte sig på den – der må jo gå seks måneder, inden man skal bosætte sig – og inden de seks måneder er udløbet, sælges den videre til familien, og så kan den familie, der har købt denne ejendom, slippe for hovederhvervskravet og bopælskravet. Det kan ikke være lovens hensigt, og det må vi altså have ændret.

Vi mener også, at den særlige familieforet skal beskæres, så den kun omfatter familie i lige linje, og vi mener endvidere, at selv når der er tale om lige linje, skal bopælskravet være opfyldt efter en vis tid, f. eks. en periode af to år. Ligeledes mener vi, det må være sådan, at retten til at erhverve ejendom ved arv bør begrænses til to ejendomme, på samme måde som det gælder andre erhververe.

Endelig har vi i forslaget påpeget nødvendigheden af, at det, man kalder fri jord, i tilfælde af ejerskifte pålægges landbrugspligt, hvis den er landbrugseget. Vi ved godt, at der findes jorder, der ligger langt fra bygningerne, f. eks. i marsken, hvor det kan være svært at opfylde de sædvanlige afstandskrav, men så vil vi hellere have, at man ser bort fra afstandskravene, end at man tillader, at jorden kan handles og anvendes efter forgodtbeholdende. Disse spørgsmål mener vi altså også bør tages med.

Det er klart, som nogle har peget på, at der kan være en række andre forhold, vi skal have drøftet. Der kan være spørgsmålet om hovederhvervskravet, der kan være spørgsmålet om generationsskiftet og i høj grad også det spørgsmål, som betænkningen – som jeg nu har læst – peger på, nemlig jordens anvendelse i forhold til den foretagne klassificering, samt en række andre ting. Disse spørgsmål skal vi også have drøftet. Men det, vi med dette forslag ønsker, er at få påbegyndt debatten, således at vi i landbrugsudvalget kan udnytte tiden til at finde frem til visse hovedretningslinjer for, hvad der kan skaffes flertal for, inden de endelige beslutninger skal træffes.

Jeg beklager, at ministeren ikke kan nå at fremsætte sine forslag i denne samling, for jeg mener, det haster, og jeg vil henstille, at arbejdet fremskyndes så meget, at forslagene kan fremsættes straks i begyndelsen af næste folketingsamling.

Karlskov Jensen (V):

Jeg skal ikke forlænge debatten nævneværdigt, men der er et par af de ting, der blev nævnt, som jeg gerne vil klarlægge eller tilbagevise. For det første sagde hr. Lowzow, at han i modsætning til mig var tilfreds med landbrugsministerens udskydelse. Det, jeg tænkte på med min kritik – og det fremgik vist også af det, jeg sagde – var først og fremmest de ting, der umiddelbart kunne være med til at øge landbrugsproduktionen, beskæftigelsen og valutaindtjeningen, og det er først og fremmest sådanne ting som ændringer af reglerne i moderniseringsloven, det er ændring og ajourføring af reglerne om tilskud til de nyetablerede, kurstabslån og etableringstilskud, det er spørgsmålet om en konjunkturudligningsfond, og det er naturligvis også spørgsmålet om kapitalvindingskatten, men derom er der jo fremsat forslag. Det var de ting, jeg tænkte på, og jeg går

[Karlskov Jensen.]

da ud fra, at hr. Lowzow også ønsker, at disse regler skal ajourføres.

Jeg synes også, hr. Lowzow burde være en lille smule forsigtig, når han bruger det udtryk, at det er idiotisk, at danske landmænd skal være henvist til at søge tilskud til dræning. Jeg synes nok, man skal være forsigtig med at bruge sådanne udtryk, når man lige har været med til at skabe flertal for, at der kan gennemføres en betydelig stigning i det beløb, der udskrives i amtsgrundskyld, og når man har været med til at afvise et forslag om, at erhvervene, herunder landbruget, skulle være fritaget for elafgiften.

Til sidst en enkelt bemærkning til hr. Ib Christensen, som siger, at tilskuddene fra FEOGA er statstilskud, så det batter. Det må være noget af en misforståelse; for det første er der jo ikke tale om statstilskud, for det andet burde hr. Ib Christensen prøve at sammenligne det, vi yder til EF, med det, vi modtager derfra. Det, vi yder, er kun en brøkdel af det, vi modtager. Men det, vi yder, går jo til en lang række generelle foranstaltninger under EF, bl. a. u-landshjælp og forskellige andre ting; det er ikke statstilskud til dansk landbrug.

Lowzow (KF):

Jeg synes, det var rare toner at høre, at kristeligt folkeparti er fleksibelt i sin indstilling over for den fremtidige struktur i landbruget, og ligeledes det, at der var nye perspektiver i det. Der var meget af det, som kunne være diskussionsgrundlag, netop hvis man vil diskutere noget virkelig langsigtet.

Derimod er jeg lidt skuffet over hr. Arne Bjerregaards vurdering af mig. Jeg har aldrig sagt til hr. Arne Bjerregaard, at han ikke kunne have rigtige samfundsindstillinger vedrørende undervisningsvæsenet, fordi han er lærer. Jeg håber, der er andre i folketinget, der mener, at jeg ser både på landets og på landbrugets bedste, selv om jeg er engageret i en erhvervsforening inden for det. Det ville jo udelukke mange fra at udtale sig om det, de havde viden om, hvis man ikke kunne være medlem af en organisation og samtidig være i folketinget.

Når man vurderer det hollandske landbrugs animalske produktion i dag, kan jeg nævne, at vi jo i landbrugsudvalget og også fra anden side har fået mange tal for den ordning, der var i

hollandsk landbrug i 1960'erne, hvorledes man dér havde en ganske vidunderlig støtteordning for byggeri og forsøgsbyggeri ude på de praktiske landbrug, en ordning, som der er talt for herhjemme, både fra landbrugets side og i folketinget, og som jeg tror det ville være en god idé at tage op. Hvis man ikke kan finde en anden måde at gøre det på, kan det f. eks. gøres ved, at man lægger netop forsøgsbyggeriet ud i de praktiske landbrug. Men generelt har det været denne massive opførelse af gode bygninger i Holland til en billig penge, som har været med til at bringe dets landbrug så langt frem.

Jeg synes, at forslagsstillerne må blive lidt nervøse, når de hører, at SF siger, der i folketinget er flertal for dette indgreb over for landbruget, og kommunisterne siger, at jo længere man står til venstre, jo større sympati er der for indgreb, og jo længere man står til højre, jo større ønske er der om frie forhold for landbruget. Jeg synes, det er en ganske glimrende formulering, som må lade forslagsstillerne lidt i tvivl om det rigtige i dette.

Hr. Svend Haugaard ønskede en debat startet. Det er den blevet, og jeg ønsker også meget, den skal fortsætte. Man siger, at de konservative altid har taget stilling for storbonden – jeg kan i øvrigt godt lide dette ord, det er et dejlig massivt og sundt ord – men når man taler om koncentrationen, må vi sige, at denne lov ikke har noget med det store landbrug at gøre. Der er jo netop tale om familiebegrænsningen og tilfælde, hvor vi begynder at nærme os det lille landbrug, hvis man overhovedet kan anlægge alle disse vurderinger. Hr. Svend Haugaard siger, at antallet af landbrug i størrelsen 60 ha stiger vældigt, men lad os da se på statistisk departements tal for det. De viser, at i året 1973-74 blev antallet af landbrug i størrelsen 60 til 120 ha formindsket med 1 – der var et minus på 1 – og i det næste år er der et plus på 49. I hele tiåret 1965-75 kom der 165 til om året, og de har nok – det kan jeg ikke se ud af statistikken – ligget lige omkring de 60 ha, stadig væk ud af 127.000 landbrug. Når kommunisterne taler om, at der er forsvundet landbrug, så er det nok tilfældet, men jeg ønsker ikke, der skal forsvinde landbrug i Danmark, og vi skal blot ikke vildlede befolkningen og presse dem, der skulle interessere sig for dette. Vi må tage i betragtning, hvor meget af vores landbrugsjord der er opslugt af byer, veje, jernbaner og offentlige institutioner.

Landbrugsministeren (Poul Dalsager):

Jeg skal ikke her gå ind i en detaljeret debat om alle de spørgsmål, der er rejst her, men jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger i anledning af den debat, der har udfoldet sig mellem hr. Lowzow og hr. Karlskov Jensen om tidspunktet for fremsættelse af lovforslag i henhold til den betænkning, som er kommet. Det er jo rigtigt, at venstre har kalkeret alle forslagene fra landbrugsbetænkningen og fremsat dem som forslag til folketingsbeslutning uden at anvise, hvor pengene skal komme fra, og uden at fortælle, hvad det koster. Jeg tror, man må give mig ret i, at en regering, som jo år efter år efter aftale foretager besparelser på finansloven og oven i købet bliver stillet over for krav om yderligere beskæringer i finansloven, ikke ville kunne gøre sådan, som man her har gjort, nemlig at tage en lang række bekostelige forslag og fremsætte dem som forslag til folketingsbeslutning uden samtidig at fortælle, hvor pengene skal komme fra, samtidig med at man kræver yderligere besparelser på finansloven. Jeg tror derfor, alle vil kunne forstå, det er nødvendigt også for denne regering at have tid til overvejelser af, for det første hvordan de lovforslag, der skal komme, skal udformes, og for det andet, hvordan vi skal skaffe tilslutning til de midler, der skal bevilges i relation til de lovforslag, som eventuelt bliver udformet. Det kræver altså nogen tid, og det er ikke noget, man ordner ved et forslag til folketingsbeslutning uden at anvise, hvor pengene skal komme fra.

Ib Christensen (DR):

Kun den bemærkning til hr. Karlskov Jensen, at hvad enten der er tale om direkte tilskud til landbruget, f. eks. til dræning, eller der er tale om indirekte tilskud, f. eks. gennem det net af protektionisme og planøkonomi, som alle EFs landbrugsorganisationer og landbrugsordninger er, er der lige fuldt tale om tilskud.

Det har været nævnt, at jo længere til højre man stod, jo friere forhold ønskede man, og jo længere til venstre man stod, jo mindre frie forhold ønskede man. Ja, det gælder, når det drejer sig om spekulationen i jord, men ikke når det drejer sig om landbrug som erhverv og landbrugspolitikken; så ville konsekvensen jo være, at partierne til højre først og fremmest ønskede at bryde med hele EFs landbrugspolitik, for den har intet med et frit erhvervsliv at gøre.

Ordføreren for forslagsstillerne (Svend Haugegaard) (RV):

Jeg vil godt lige sige til hr. Lowzow, at jeg ikke bliver nervøs, fordi nogen tilslutter sig vores forslag. At SF og kommunisterne siger, det er i orden, forskrækker mig ikke, hvis det ellers er rigtigt, og det ved vi det er. Hr. Tang Sørensen sagde, det ikke var gennemtænkt. Jo, jeg kan forsikre for, at hvis der er noget, der er gennemtænkt, er det dette, og hvis der er noget, vi kender noget til, er det disse spørgsmål. Selv om hr. Lowzow skulle have tilsluttet sig, var vi heller ikke blevet forskrækkede, men måske lidt forundrede, for så havde det jo været en omvæltning i forhold til tidligere, men vi tager gerne imod det.

Lad mig så i øvrigt sige noget med hensyn til, hvor tilbagegangen er sket, og nu tager jeg de tal, som er med i betænkningen om den fremtidige landbrugspolitik. Det er vel nok noget af det nyeste, man har; ganske vist er der ikke tal med fra 1976-77, men der er fra 1967 til 1975. I denne periode er der inden for størrelsesordenen 10-30 ha sket en tilbagegang på 17.300 ejendomme, mens der er en stigning for 30 ha og derover på 3.200 ejendomme. Jeg ved af erfaring, at det først er det sidste par år, at denne udvikling har taget fart, og jeg ved, at tallene for 1976 vil vise det endnu tydeligere. Det er ud fra den betragtning, jeg siger, det hæster at få dette ændret, medmindre man siger, det er helt i orden, at almindelige familiebrug fortrænges til fordel for dobbelt eller tredobbelte så store brug, men det mener vi ikke.

Fuglsang (DKP):

Det skal bare være nogle få bemærkninger, inden man drager for vidtgående konsekvenser af det, jeg sagde om at stå til højre og til venstre. Jeg prøvede faktisk at imødekomme de henstillinger, som skiftende formænd her ved min højre side gang på gang kommer med, nemlig at man ved førstebehandling skal tage en principiel drøftelse af det bestemte forslag, som er til behandling; mere bør man i dette tilfælde ikke uddrage af mine bemærkninger.

Endelig vil jeg lige tilføje, nu jeg er kommet herop, at nok tales der så meget om dansk landbrug, men det fremgår jo bare af den debat, man har her, at man ikke lægger helt det samme i det, vi kalder dansk landbrug. Derfor kan det måske være på sin plads at sige, at for os er dansk landbrug først og frem-

[Fuglsang.]

mest dem, som arbejder ved landbrug og lever af landbrug, mens det fremgik nok så tydeligt bl. a. af fremskridtspartiets indlæg, at landbrug for nogle i høj grad er et spørgsmål om pengeanbringelse og muligheden for at få de penge til at arbejde bedst muligt.

Ove Jensen (FP):

Jeg vil godt spørge kommunisten, hvad han hentyder til, når han siger, at vores landbrugs-politik skulle dreje sig om pengeanbringelse i landbruget. De forslag, vi har lagt frem angående landbrug, går kort og godt ud på at give de unge landmænd mulighed for at overtage gårdene. Og når vi taler om landbrugsproduktion i det hele taget, er det eneste, det drejer sig om, hvis vi skal have en øget animalsk landbrugsproduktion, at få generationsskiftet i orden. Alt andet er tom tale, og alt det, som nu kommer fra det radikale venstre, er værdiløst. Altså når det gælder om at få gang i landbrugsproduktionen, er der kun ét, der tæller, og det er at få de unge og dygtige og raske til at afløse de gamle og udslidte. Det har ikke noget at gøre med at få folk med kapital til at overtage jorden, det er simpelt hen et spørgsmål om at få de mennesker til, som har lyst til at arbejde med jorden, og som har de kræfter, der skal til for at arbejde med jord og husdyrbrug.

(Kort bemærkning).

Fuglsang (DKP):

Ja, det er jo et spørgsmål, hvilke konklusioner man drager af f. eks. de forslag, fremskridtspartiet fremsætter. Når fremskridtspartiet går så voldsomt imod alt, hvad der hedder bopælspligt, alt, hvad der hedder hovederhverv, alt, hvad der hedder kapitalvindingsskat, alt, hvad der søger at hindre fremmed kapital i at rykke ind i landbruget, så er det jo netop udtryk for, at man betragter den uden for landbruget stående kapital som vigtigere end dem, der skal leve af landbruget.

(Kort bemærkning).

Ove Jensen (FP):

I modsætning til kommunisterne går fremskridtspartiet jo ind for frihed for den enkelte, og vi ønsker altså ikke at lovgive om, hvor folk skal bo, og hvad de skal have som deres hovederhverv. Hvad angår kapitalvindingsskat, sagde jeg før, at vi ønsker at få gang i produk-

tionen og ønsker at få orden i dette lands økonomi. Alene vores forslag om afskaffelse af kapitalvindingsskatten, som nu blev angrebet af kommunisterne, vil jo medføre beskæftigelse til måske 30.000–40.000 personer og en meget forbedret valutaintjening osv. Det er simpelt hen noget vrøvl, kommunisterne kommer med her.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til landbrugs- og fiskeriudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om dansk indfødsret [af Burgdorf m. fl.].

(Lovforslag nr. L 80. Fremsat 11/3 77).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Selv om det er et ret enkelt lovforslag, bliver jeg alligevel nødt til at gøre nogle bemærkninger og ligesom forklare situationen.

Som nævnt af ordføreren for forslagsstillerne, hr. Burgdorf, er der fremsat et lovforslag, der bortset fra en nedsættelse af alderskriteriet er identisk med et tidligere forslag fra samme side i 1972. Efter første behandling blev lovforslaget dengang henvist til folketingets indfødsretsudvalg, hvor der var enighed om at følge min indstilling om at afvente en betænkning fra en fællesnordisk embedsmandsgruppe. Denne betænkning foreligger nu.

På grundlag af betænkningen har jeg ladet fremstille et notat, bl. a. om ændring af praksis vedrørende naturalisation af børn, der er født i ægteskab mellem en udenlandsk far og en dansk mor. Dette er oversendt til indfødsretsudvalget.

Ifølge notatet åbnes der mulighed for som en almindelig regel, at et barn, der er født i et såkaldt blandet ægteskab, kan få meddelt